

4MB
6087

•Treball.
..Art..

Periòdic Independent

•Instrucció.
..Èsport..

DIRECTOR
Miquel Perramón

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Carrer de Jocs Florals, nom. 104

FUNDADOR-GERENT
Joan Drets

Sortirà els dies 1 i 15 de cada mes. || PREU 10 CÈNTIMS || Sotscripció, 0'50 ptes. trimestre

LA FESTA DEL TREBALL

Entrem al mes de les flors; els camps oferiran l'alentador aspecte de la formosa primavera i el sol intensificarà la llum del dia per a que poguem contemplar més l'immens jardí de la naturalesa, com exitant-nos a viure amb més il·lusió i augmentar nostres energies per a continuar la honrosa missió de dignificar la nostra existència.

Però si el maig representa la elevació del esperit, el seu dia primer te a més la important significació de celebrar-se en ell la festivitat sobirana de rendir honor al Treball. I seguint festa de la gran massa productora, la que més sofreix amb menys esperança mundana, devém respectar-la tots i qui material qui moralment devém celebrar-la; els obrers per a que els hi sigui un grat record i els que no ho son, per a fraternitzar espiritualment amb sos companys de vida. Si la vida social es acció a la que cooperem tots els humans civilitzats, que més just i més digne que l'alegria dels molts sigui ben sentida, sigui ben rebuda per tots?

Cel·lebreu, obrers, la vostra Festa, descansu avui, que el dia es vostre. Nosaltres vos aplaudim amb carinyo! Visca la Festa del Treball!, i procurem que prompte puga festejar-se el mateix dia la consecució sublim de la unió llògica del treball i el capital.

CATALUNYA PINTORESCA

Palamós

Fot. J. P.

tuosament consideració per aquesta publicació modestíssima, sostinguda per voluntats altruístas, sense ganes de perjudicar a res ni a ningú.

LA REDACCIÓ

El present número ha sigut sotsmès a la prèvia censura militar

LA PREVIA CENSURA

La publicació «RUTA NOVA» com s'ha pogut apreciar, no se significa en cap tendència contra ningú determinadament, i menys contra cap autoritat ni institució oficial ni particular. Per ço ens ha sorprés el que hagim incorregut en la equivocació d'intentar

donar publicitat a escrits que donguessin motiu a ésser suprimits per la censura en nostre número del 15 del passat mes. I considerant que el dó de la infalibilitat no està en cap dels homes, creiem també possible que hagues existit confusió al visar nostres anteriors galerades, com ens ho fa sopsar el haver vist publicats en varis setmanaris, passats per la censura, coses marcadament expressives sobre assumptes de la més greu actualitat. Per lo exposat, demanem respec-

LES MÚLTIPLES PERSPECTIVES

ARTISTES DEL AMOR

Vivim massa atal-leiats en els quefers de cada dia, tenim un poc massa de febre qu'ens empeny i convulsiona, per a que, joves com som—joves d'ànima, d'anhels i d'aspiracions,—no sapiguem adonar-nos de moltes metamorfosis notables i transfiguracions gracioses, que comunment singularisen o embelleixen pintorescament tot el nostre ambient tan blau en que vivim.

I ha d'ésser més d'una vegada un amic, un company, qui ens faci notar tot displicent i amorós, aquella notòria i significada transcendència que a nostre pas anima i atrau de tan discreta manera el nostre esperit absorbent.

Llavors l'observació ens obsessiona, ens enquimera, i la fantasia va extenent les seves ales inquietes a despit de totes les sorolloses manifestacions quotidianes i normals qu'ens rodejen.

Aquets canvis, aquets alts i baixos, més qu'en res més, els notem en totes aquelles coses qu'ens han sigut cares i volgudes, i per les quals hem tingut una marcada simpatia, una verdadera predilecció, o una afectuosa condescendència. En les persones, les més amigues i conegudes, aquelles que coneixem de temps i hem tractat amb preferència, i en especial, les amigues bondadoses d'uns dies, les companyes ben-haurades d'una temporada, les promeses ingenues qu'hem tingut, i que de totes elles seguim encara guardant-ne una vaga fruició espiritual qu'ens endolceix les hores somnolentes.

L'ambient, el paisatge, segueix sempre igual. Les figures que s'hi mouen, aquestes damisel·les esquisides, mentideres enjogaçades de tots temps, son les que canvien, prosperen o decàuen, segons les circumstancies especials que les empenyen o les conveniències fatals que les fascinen.

La que coneguèrem a setze anys, modisteta presumida i posturera, que cada dia feia el nostre camí i tenia un deliciós somriure de col·legiala recatada, i que més tard vegèrem amb un estudiant gravat, que usaba *lentes* i bastó, l'hem vista avui amb un insòlit comediant de vers, que treballa tres mesos al any, pàlids i ullerosos els dos, vengent-se de bon tros lluny que qui fa més escenes patètiques d'amor i passió, es ella inevitablement, la ex-modisteta presumida, a qui, ja, han dat l'alternativa.

Aquella altre, noia de sa casa, neboda d'un magistrat vell que la tenia afillada, a la qual véiem tots els dies sortir al balcó a la mateixa hora, que sabia tocar al piano gavotes i minuès, i portar unes flors al pit descomunals i variades, es avui l'amant d'un xófer morenàs i alcohòlic, que li comporta unes hores cada dia aquelles lleugeres escapades a un piset del carrer d'Aribau per a rebre amorosida unes visites de compliment i recat.

I aquesta altre, viudeta d'un comerciant del Empordà i reincident amb un miope empleiat d'oficina municipal, que tenia una veu d'àngel i sabia parlar llengües amb destresa i afició, abonada a una llotja del *Novedades* totes les temporades, és ara una bulliciosa papellona d'una taula de joc, refinada trashumanta que ha seguit tots els hotels de moda amb un galan aristócrata arruïnat, qui la pega, la emborratxa i la aburreix.

I la nostra sentimental, l'amigueta riallera qu'ens estimava extranyament, que amava els nostres versos i les nostres

ilusions, que tenia necessitat de cine diari i de perfums extravagants, i que després d'una llarga i inefable bogeria de petons refinats i luptuosos, varem perdre de vista per uns mesos, la sabem ara amistançada amb un bon noi, que té carrera i auto, i sab jugar a billar, i anar als braus cada diumenge...

A que seguir més?.. Unes i altres, totes juntes, les havem regonegut, les veiem aquests dies tan propicis al amor, totes el·legantes i aristocràtiques, lluint inconmensurables els seus vestits lluxosos i els seus capells blau-clars, talment com escapades d'alguna famosa revista de modes, o adestrats figurins d'una aburgesa prosopopeia ciutadana.

Troços de novel·les, pel·licoles variades, comediantes fascinadores son totes aquestes indisciplinades de la vida anormal i novelesca.

Tenen l'ànima convulsa, i tota la seva psicologia en l'indecissió i la tortura. Indecissió que va girant al entorn d'aquella magnífica llum de plaers i vici que fluctua per tot el seu mon interior, i tortura qu'els dona la muda resposta del desengany darrer, afinant cada cop més el seu escepticisme i ironia implacable qu'els fa amarganta la joia del viure.

Aquestes enigmàtiques d'avui, discretes iniciades d'altres dies, no obstant i ésser consumades artistes del amor; l'amor mateix an aquest art i caprici que s'imposen, les té de fer més canviantes, i prolífiques encara, més abrumades i guerrilleres, fins a tenir extirpada del tot en el fons de la seva ànima aquesta divina exaltació que únicament reporta la fervorosa idealitat en la joventut.

Tu, amic, qu'ens acompanyes saborejant el té en aquest bar lluminós, discret informador de la nostra singular atracció mondana, veuràs significada més que ningú la mescolança del seu propi prestigi.

No és la religió del amor lo que s'escapa dels seus llavis i del seu cor. Les tints violàcies dels seus ulls somorts, com els colors llampants dels seus vestits i atreços costosos, no son més que tonalitats ubriagadores de la seva actual decoració.

L'ànima, l'essència, l'esperit preeminent de la seva bellesa pura, de la seva ingenuïtat i tendresa, d'emocions ben sanes, fugí per sempre més al fer aquell primer canvi imprevist, aquella primera obsessió venturosa que va precipitar-les.

I an aquest precipici en que les veus, an aquesta multiforme negació del seu esforç, just és confesar-ho amic, tots i tothom hi tenim el nostre tan de culpa.

J. VIVES i BORRELL

EL PORQUEIROL

Un remoreig d'esclops damunt de l'era.
El sarró blanquinós, en bandolera.
La flonja barretina, de gairell.
Barbamec i de faç enrojolada.
Brins d'ufals en l'ermilla apedaçada.
I encreuat el bastó sobre el clatell.

Josep FLO

LLETRES CATALANES

"FLORIDA" Mercè Tobella. 1914 - 1919

Vet-aquí l'exquisit llibre d'una nova poetessa, molt millor que alguns altres *professionals*, escrits baix la influència de llores conquerits i amb mires al editor o al públic.

Conexiem la vasta cultura artística de Na Mercè Tobella, baix el punt de vista musical, per haver-li sentit interpretar al piano les obres dels grans clàssics, per a haver-nos recreat les oïdes amb sa veu sonora i afinada, i haver quedat definitivament convençuts, al jutjar-la com a compositora d'unes cançons franques i armonioses, que li hauriem fet repetir incansablement de tant que'ns agradaven.

Sabíem també de la seva afició a la poesia, per la lletra d'algunes cançonetes originals, però ara, al apreciar en conjunt la seva obra literària, no podem per menys de confessar nostra sorpresa, ja que no es tracta de l'acert en compondre un verset musicable, sinó tot un llibre de poesies.

Na Mercè Tobella—en qui es nota la influència del pulcre Guanyabens—no cau en la vulgaritat de versificar mecànicament idees o fets, sinó que pel contrari, la seva ànima d'artista la porta a sentir l'amor, a veure bellesa en la natura, a observar tot quant la volta i a pensar en la transcendència de la vida; després, es concreta a revelar-nos en forma concisa i elegant, sensacions íntimes i visions d'espectacles que commouen la seva sensibilitat.

Els seus versos son ben femenins, i no s'entengui que al dir això volem que'ls hi siguin perdonades les deficiències que hi poguessin haver; al contrari, ho diem en el sentit de que la pulcritud que caracteritza «Florida» es l'estil que correspon a una jove, del mateix mode que en música, preferim sentir executar a una dona les exquiseses sentimentalitats de Chopin, Beethoven, Mendelssohn, Shumann, Scarlatti, etc. als prodigis de força i mecanisme que exigeixen List, Raff, Rubinstein, Saint-Saens i altres.

Abreujant doncs, per a donar una lleugera mostra de l'obra que comentem i allunyar la idea de que'ns ses parlar l'amistat o la simpatia, ens prometem reproduir algunes de les seves rimes escullides a l'atzar.

Comencem per una visió de natura i altra d'estil bucòlic, que son les que dominen en tot el llibre.

DAMUNT LES ROQUES

La gràcia de cantar la meravella
que en els meus ulls revola com ocella
voldria posseir. Enlluernada
de llums vivents estic, i enamorada
d'aquesta mar tan blava i sa tonada.
I em sento tota jo com esvanida
de dominar amb els ulls tanta de vida.
L'ànima en un dolc somni s'ha suspesa...
i a amor son ala el pensament ha extesa.

PAGÉS DE LA MUNTANYA!

Pagés de la muntanya s'ha enamorat de mi.
Ben tost li contestava: Tu no has nascut per mi.
Tu ets fill de la masia; jo filla de la ciutat;
tu cuides l'horta teva, jo el meu jardí estimat.

Jo admirava ses terres esteses lluny, enllà,
i els rierols saltava donant an ell la mà.
—Pagés de la muntanya: l'amic eres per mi,
i en dar-te amistat franca, ton cor vaig mig partí.

Jo creia sé estimada per ell com un infant.
Com més ingènua i franca, més l'anava encisant...
Ell fill de la masia; jo filla de ciutat;
home ell d'experiència; jo infant eujogassat.

Pausat ell caminava: jo a salts i sens fatig.
Pagés de la muntanya, jo el creia solc amic.
Del mas la reina em feia: jo no li duia amor.
Si soc massa a muntanya, jo la ciutat enyor.

Jo só flor d'hivernacle: tu no has nascut per mi;
tu tens ja experiència: jo encara vull fruir;
tu ets fill de la muntanya; jo filla de ciutat;
tu vols emmaridar-te: jo vull ma llibertat.

Dintre d'aquest genre, que com havem dit ens sembla el preferit de l'autora, hi afegiríem encara entre altres «Dies d'hivern» «Dinetons» «Primavera» «Moments d'Isti» i les superbes «Oració d'hivern» i «La cançó del vent».

Si tots els versos que ha escrit Na Mercè Tobella, sobre tema amorós, van publicats en el seu llibre, afirmariem que'l seu cor no ha trobat encara l'acord definitiu. Hi han *modulacions* d'una candorosa ingenuïtat que sembla que vagin a descobrir-nos atrevidament un amor, però no es fa l'acord, i el vers resta breu, atractiu, senzill, és un verdader *Lied* dels que amb tant d'acert traduïa en Maragall.

Aniríem copiant «Avant» «De la gelosia» «No ho creguis!» i poc a poc tot el llibre, però concretament nos a fruir de les més breus.

* * *

M'has demanat un rull dels meus cabells,
o amic, i te l'escullo dels del front.
Es ros com les espigues al segar,
suau i fi com seda.

Si mai, oh amic, el nostre amor morís...
que a la roja foguera de la llar
desaparegui el rull, ja que perdut
haurem la fejurada.

DE L'OBLID

Si vull, el cor, ben prest, ben prest t'oblida.
Però no oblida, no!, cerca més vida;
car sento, en oblidar-te, el goig fervent
d'estimar-te després més fermament.

Al notar la poca extensió de les obres de Na Tobella ens ha vingut a la memòria que en Rovira i Virgili, al ocupar-se de les impresions i nòtules que formen el llibre «Moralitats i Pretextos» deia:—«Es ben curiosa la predilecció que en López Picó, mostrà per les notes curtes, pels pensaments solts, per les imatges que passen com un vol d'aucella, i més avall afegia el mateix que pot dir-se de l'autora de «Florida»:—No sentim cap necessitat de llegir un poema o una obra poètica amb argument, d'En López Picó. Sentim prou nodrit l'esperit nostre per la seva obra tal com és ara. I ens apart que la personalitat del poeta dels epígrames, no necessita, per a assolir una plenitud que ja té, el mèrit quantitatiu de la longitud dels versos.»

Afegim encara un parell de composicions que donguin una idea de la serenor de l'autora i d'estil que més l'atrau actualment segons s'observa cap a la fi del llibre. Hi han coses força belles, però l'espai de que disposem ens demana les més breus.

SENYORA LA DOLOR

Veniu tots els matins
i els vespres no em deixeu.
Senyora la Dolor:
Per què tant m'estimeu?

—Perquè sabs ben sofrir
i ets dona resignada.
El teu somriure trist
em plau, em te encisada.

Si ets bona amiga amb mi,
més forta esdevindràs
que la més forta: els planys
jamai coneixeràs.

Sebràs amar fervent,
constant i generosa;
sabràs aconhortar
plors d'altres amorosa.

I esperaràs la mort
(tampoc et deixaré)
serenament, que al Cel
só jo que t'hi duré

ANY NOU, VIDA NOVA?

Per que una vida nova si la que ting ja em plau?
Senyor! Les flors, els arbres, el sol i el cel, tan blau,

no son dons ben formosos que vos ens envieu?
Si per a mi és tan bella la vida que ara em deu...
per què una vida nova?

L'agraïment que sento és co que em fa glossar.
Lloant les vostres obres; quin goig sento en cantar!
Senyor! Visc encisada del vostre cel, tal blanç.
Per què una vida nova si la ting ja em plau?
per què una vida nova?

Per acabament sols ens resta expressar nostre desig de
que no sigui aquesta la darrera obra que comentem de Na
Mercè Tobella. Ens ha deixat flairar la «Florida» del seu
jardí i ara no pot negar-nos altres flors, ni el perfum que
arriui amb una nova primavera.

La impressió del llibre elegant i acurada, acredita un cop
més el gust i l'acert que regnen en els obradors tipogràfics
d'En Ramón Tobella. Enhorabona.

F. R. F.

Abril de 1919

L'AGONIA DE L'AIGLA

VISIÓ

Al meu amic Joan Drets

(Premi en el Jocs Florals de Lleida de 1917)

De mort ferida, una aigla rodolava
pels rogens espadats d'Aramprunyà
i un vell pastor de xais que ho contemplava

per clavar-li una daga s'hi acostà.
—No em matis, no, pastor, l'aigla li deia,
que el meu orgull bé prou que em matarà.

Vui contar-te ma vida, la epopeia
més horrible i crudel que s'hagi oït—
I l'aigla sanglotant ploraba i reia,

i amb el bec tot sangnant s'obria el pit.
—Els destins d'un gran poble jo regia,
de tothom venerat i distingit.

Davant d'ell la sabiesa es descobria.
el seu avenç causava admiració...
Prò vingué tot de cop un fatal dia

que infiltrà en mes entranyes l'ambició,
i per callar ma sed, desenfrenada,
vaig llençar-me a un combat sense parió.

Aquí matant, allí clavant urpada,
rabejant-me de sang per tot arreu
el dol portava a tota llar sagrada,

i al veure als oprimits sofa el meu peu.
fruí amb més dalit, i no em parava
davant del poderós ni del plebèu.

No vaig guanyar per ço, que la mar blava,
la que em creia que havia dominat,
amb barrera d'acer m'amenassava;

Cent monstres se'm mofaven al plegat,
i jo dintre mon cau, avergonyida,
no podia acceptar-los-hi el combat.

Que era trista, pastor, la meua vida!
Prò tenia un recurs, els meus dofins,
i vaig esperonà'ls amb veu ardida;

Aneu furgant el mar i un cop a dins,
no us compadiu de res, mateu sens treva
mal que el mon us motegi de butxins.

I fruïa altre cop, però no era meua
la mar aixís tampoc, i en ma follia
retava als deus i a la memòria seva

sense por de llur càstig malehïa.
A Christ li deia jo: *Soc tant com tú!*
Soc tant com tú! jo a Christ li repetia.

el mon per mi i per Deu, i mai ningú
gosarà davant nostre alça la festa,
sense sentí el luet pesant i dū

símbol d'esclavitud i de conquesta.
Pel mar semblaven febles mos taurons,
mes pel aires no pas, i en so de festa

un aixam aviava de falcons
que creuaven ardits el firmament
llençant un mar de foc per tots cantons.

Ningú, com jo, ha tingut l'atreviment
de a la lloba romana plantà cara,
i de dir-li amb posat omnipotent:

Jo ting dret a posar-me la fiara
i a passejà amb orgull la mitja lluna;
ting de dos deus la força que m'ampara.

al meu costat, oh Roma! ets una engruna.
Mon poder era immens, però l'ambició
firà per terra tota ma fortuna;

Dels meus s'apoderava ja la pò
i em demanaven pau, però el cap alçava
i amb gest olímpic jo els hi deia: No!

La remor s'estenia i m'aixordava.
Fora l'aigla imperial! cridaven fort;
nostra raça ha sigut ja prou esclava!

Que mori qui ha causat nostra dissort!
Al oïr semblants crits m'esfereïa
i a mon entorn sentia un baf de mort.

L'aua vaig esperar del següent dia
i alçant el vol fins ben aprop del cel
d'allí guaitava als meus amb ironia.

i escupint amb despreci sang i fel
vaig maleïr mil voltes llur memòria.
Després vaig fugir lluny, lluny, amb anhel.

de trobà un lloc de pau i morí amb glòria,
mes retuda he caigut al teu costat;
oï que es trista, pastor, la meua història?

L'aigla callà, i el vell pastò esglaiat
la vegé caure al fons, però sense vida:
La negra nit havia ja arribat,

una nit infernal, freda i humida.
De les valls s'aixecava lentament
una cançó de fossa esmortuïda.

El pastor tremolava i en sa ment
una munió d'idèes s'hi forjava;
veia en l'aigla a sos peus l'acabament

d'un imperi quo tot ho arrebassava,
i veia els petits pobles lliberats
sadorar-se d'amor i nova sava.

I pensant en això, de tots costats
veia venir reptils de totes menes
que queien sobre l'aigla assedegats

i la sang li xuclaven de de les venes.
Volia fugir lluny el vell pastò,
prò el tenien lligat fortes cadenes.

Aparegué la lluna i la visió
fugí, i el vell pastor tornà a la vida:
deixà la manta a terra i el bastó

i guaitant amb mirada esfereïda
del castell el camí, fugí corrent
com si una força li dongués branzida.

Xiscles estranys l'anaven empenyent,
i un brugit de lladrucs el perseguia
fent-li encara més viu aquell torment.

Quan al cim arribà, ja tot dormia,
guaità la vall i no vegé ningú;
sols l'esperit de l'aigla repel·lia:

Oh Roma! Jo hi sigut més gran que tú!

Joan MERCADER i VIVES.

SOTA LA FIGUERA

MENTIDA DEL NATURAL

(Acabament)

—Déu te fassa bo.

Sospengué la narració'l Magí per a calar foc a la pipa, i algú dels qui l'havien escoltat preguntà impacient:

—Ja està acabada la contalla?

—Què té d'estar acabada si ara ve'l mellor.

—Digueu, digueu, doncs—van fer tots a l'hora.

—Amb un xic de paciència arribarem al cap de tot. Pareu la orella i no'm trenqueu les oracions.

I continuà:

—Heus aquí que cap al vespre'm vaig atalaiar de que per darrera la tanca de canyes del galliner sobreixien els barrets d'una parella de moços de la esquadra; ne voleu d'esverament? vaig ofegar un xiscle que m'anava a escapar i amb un salt me planto a l'entrada de la casa i crido:

—Nostramol on sou, nostramo?

La mestressa eixí de la cuina i'm demanà alarmada que'm passava

—L'amo, on és? deseu-lo, que'l venen a agafar.

—Deu ésser al llit; puja a avisar-lo, corre, bon minyó.

I mentres ella s'atancava al portal jo amb un bot me vaig plantar a la cambra del Bartomeu.

—Nostramol—vaig tornar a cridar.

Ningú'm respon. Ja fosquejava i aquella soletat me feia mitja basarda; jo que m'acosto al llit i palpo; estava desfet i dit home no's trobava; ressegueixo en un Jesús les altres cambres, pujo a la golfa, ho regiro tot, repetint sempre'l crit, però amb la veu mig ofegada per mor de que no'm sentissen els de fora; l'amo no's veia en forat ni finestra, no hi era, no calia cercar més.

Jo vaig fer el meu pensament; aquell home era molt murri i se la va temer; i és clar, va fer molt santament d'esmunyir-se per a no haver-se d'encarar amb la justícia, i qui dia passa any empeny, sempre hi fora a temps a deixar-se tancar.

Se va fer de nit i van barrar la porta; l'endemà Deu disposaria; era qüestió d'estar a veure venir. Van anar passant les hores, i poden comptar que ningú va aclucar l'ull; tant la mestressa com el moço, la criada igual que jo mateix tots estavem desvetllats; i així's va arribar a la matinada. Vaig sortir del celler, qu'era'l meu dormitori i la Margarida ja trastejava per casa; me va fer obrir i la primera feina va ésser donar un tom pels voltants de la masia; vaig veure d'un troç lluny els moços de la esquadra, i vaig correr a avisar, encara qu'estava ben segur de que'l Bartomeu en aquelles hores ja s'hauria donat bona manya a posar-se a on no poguessen sospitar-ho's que tenien l'encàrrec de perseguir-lo. La mestressa havia sotjat algun amagatall refiant-se de trobar-hi'l fugitu, i fou debades; aixó la va fer posar amb mal de cor.

—Magí.—Em digué molt desconhortada—tinc por que aqueix tabalot n'haurà feta una de les seves o n'hi haurà passat alguna de molt grossa; el cor me diu que tindrem de plorar una desgràcia.

Jo no sabia que dir-hi; aquella bona dona m'hauria fet enternir. Per a defugir-me de llàstima vaig agafar una galleda preguntant més aviat amb la mirada que nó amb la llengua si calia trinxar la manestra del porc, i com la mestressa

em signés que si amb al cap, me vaig posar a la feina i aviat me plantava a la cort a servir al bacó, que, pobret, encara veuria allargàr-se-li la vida per una etzegallada de l'amo.

I ara si que ve la part més llastimosa; ja us podeu apuntalar, que n'hi ha per a caure en basca.

El Magí butxaquejà en silenci, tragué l'esca i el foguer, i no fent gaire cas del auditori que impacient l'esperonava, digué amb tota la calma:

—De primer deixeu-me encendre.

I enlestida aquesta operació va continuar:

—Esgarrifeu-vos... fillets de Deu... així que tinc oberta la portella de la cort, entro carregat amb la galleda... Ave Maria Puríssima! Què es lo que veig? Allí no hi havia un porc.

El Magí feia una petita suspensió i els oients s'aguantaven l'halé.

—...no hi havia un porc, nó, que n'hi havien dos.

—Jesús! I ara? Com era aixó?—Preguntarem tots.

—Dos porcs vaig trobar allí revolcant-se, dos d'iguals, que semblaven bessons, i escampada per terra la roba de l'amo.

—Jesús!—feu l'un.

—Alló degué ésser un miracle—hi afegí un altre.

—Quin misteri!

—Un misteri de dolor, heus-ho aquí. Vaig recular sobtadament; l'ànima se m'aguantava per un fil. Com li dius a la mestressa aixó que passa? És una cosa tant horrible que la pobre dona no ho podrà pahir. Entro a casa corrents i m'entrebanco amb la minyona; era una xicota revellida, molt fidel, que's deia Lluçia; la agafo per les faldilles, ja no podia dir una paraula, i l'estiro cap a mi i la trec a fóra.

—Que tens, pare tribulacions? Quina vespa t'ha picat?

—Seguiu-me Lluçia; ja ho veureu.

I es pot dit que la vaig arrossegar cap a la cort, perquè ella semblava encantada. Va pegar un cop d'ull i va esclatar en un xiscle.

—Verge de les set dolors! —damà tot plegant les mans com si's posés a dir una oració.

—Que fariem are?—me vaig arriscar a dir.

—Reina del cell—Tornà a exclamar la Lluçia gronxant el cap com presa de una tremenda desesperació.—Quin càstic més rigorós! Deu nos lliure de semblants flagells.

I tot d'una s'acosta a les besties, les palpa, arreplega'l vestit de l'amo i crida com afollada:

—Bartomeu! nostramol!

I vinga tustar els bacons. de l'un a l'altre, cridant sempre

—Bartomeu! fill! digueu alguna cosa.

I's dos bacons com responent als cops van grunyar a l'hora.

La mestressa va compareixer amb la cara afinada; havia sentit els crits de la minyona i corregué al lloc de la tragèdia. Me creia que se'm havia trastocat; anava a tirar-se al damunt d'una bestia, pero restà parada no sabent a on deixar-se caure. l'es posà a xisclar i a somicar, ajudant a la criada que no sabia fer altre cosa.

* *

Quan entrà el màs el matador que pujava del poble per a fer la feina al porc tots els presents nos vam sentir presos d'una forta esgarripança; podeu comptar quin dol i quin neguit, quins plors i exclamacions van umplir aquella casa. L'home restà com de pedra al enterar-se del cas insòlit en

que's veia'l Bartomeu; tot era fer-se creus devant la terrible aventura en que'l pobre masover estava tant greument compromès. Què faràs, què diràs? El matador si que a les hores se trobava ben lligat de mans.

—Mestressa,—va dir al últim—no veig altre camí sinó que vos mateixa trieu a les palpentes quin porc s'ha de matar.

—Jesús!—cridà la dona—com goseu a proposar-me que jo fassa la sentència al meu marit?

Tant mateix aquell home era molt curt d'enteniment, la pobre dona no s'havia d'arriscar a cometre un crim tant esgarriós. Ja's podia donar per cosa certa que d'aquelles besties la una era'l Bartomeu; qui tindrà'l mal cor de permetre que'l degollin?

—Matarem l'altre—deia l'home.

Encara ho torno a dir que per força havia d'ésser molt curt.

La mestressa feta una Magdalena s'arribà a la cort; jo anava al seu darrera arrapat a les faldilles de la criada, seguint-nos el moço que se les havia amb el matador, armat amb els estres propis del terrible ofici. Allí en presència del parell de porcs, contemplats amb ulls de pietat per tots nosaltres, amb un cor molt estret i amb el posat seriós de qui va a dictar una greu sentència, tots arrencats vam posar una bella estona sense badar boca, encantats com uns enzes. Trenca'l silenci la masovera tornant a les exclamacions planyivols d'abans.

—Digueu, mestressa,—feu el matador—què's té de fer? que ho deixem correr?

—Com ho volem manegar? Jo no puc consentir pas que'ns arrisqueu a degollar al meu home.

—No's trobaria cap senyal per a poder dir quin es el Bartomeu?

—Son tant idèntiques aqueixes dues besties...

—Aixó es un mal-de-cap.

L'home s'atansa als porcs i etjegà una cossa a cada un; els animals van protestar d'aquella violència i alçantse sobtadament van rompre la filera del tribunal i eixiren de la cort saltironant cap al portal de casa. Nos vam llençar al darrera de les besties empaitant-les amb l'intent d'evitar que s'esgarriessen i procurant conduirles al lloc on eren obligades a sojornar. L'un dels porcs se deixà menar docilment, sense fer-se pregar gaire; l'altre fou més rebec, entrà a la cuina de la masia, ensumà tots els recons i costà força traurer-lo cap al pati. Allò ho vam pendre tots com una gran revelació; aquell podia ésser l'amo, ho era segurament i calia assenyalar-lo per a lliurar-se de noves confusions. El matador ja's palpava el glavi havent dictat sentència contra'l porc més dòcil; la mestressa no les tenia totes, pero sentia insinuar-se en el seu cor una resquicia d'esperança. De prompte aparegué a la entrada del mas la espantable imatge dels moços de la esquadra, que despertà en tothom un crit d'esglai; a la masovera la sobtà tant aquella aparició que ja's va desentendre del porc i aquest calmosament cap-baix, com embrancat en una fonda meditació, va travessar el portal i anà a fer cap al jas d'escombraries on roncava amb delícia son humil company i parior.

I vet-aquí que aquesta es l'hora que encara no he pogut saber de cert quina devia ésser la fi del pobre Bartomeu. Perquè tothom del poble's vingué a enterar d'aquella gran facècia i tot era acudir com en romiatje al mas i la parella de moços se veié amb treballs per a impedir la allau de la gent cedacera que anava a donar mal temps a la pobre Margarida volent saber i esbrinar aquell misteri, tafanejant i fent

preguntes que no podien fer altra cosa que entristir més i comprometre. Jo estava esporuguit i no sabia a on donar-la aquella casa era una vall de llàgrimes i a mi'm calia un altre humor que'l de la bona gent del mas; tenia por de morir-m'hi abans d'hora i vaig fer el pensament d'anar-m'en.

Amb el meu trist farcellet a l'esquena, camina que caminaràs, i aquí caic aquí m'aixeco, vaig venir a raure a la mellor terra del mon, aquesta mateixa que trepitjo i ja no m'ha calgut moure'm mai més, perquè aquí s'hi està com a la glòria.

—Ja és acabada la rondalla?—preguntà un.

—Tant acabada com el foc de la pipa, que ara és tot cendra.

—I qué li devia passar, doncs, al Bartomeu?

—Oh! fillet, si m'ho dius t'ho diré.

—Que compten que'l van matar al cap d'avall?

—Home, tant com aixó... Si hagués estat al meu manar, deixava'ls dos bacons, el Bartomeu i l'altre, i arribada la seva hora, que'ls hagués mort Nostre Senyor, que sab lo que ha de fer mellor que tots nosaltres.

J. LAPORTA.

QUADRET

—Si se'm moris el marit
jo'm moria de neguit,
—deia plorosa la Quima
Perque amb la fè que ell m'estima
mai puc deixar-lo al olvit.

Al poc temps viuda quedà
i allavors de dolor presa
deia posant-se a plorà:
—Si no'm puc tornà a casa
jo'm moriré de tristesa!

Ricart MALLORQUÍ

ESPECTACLES

CIRCOL DE SANS.—El dia 20 del passat abril, a la nit, la companyia que dirigeix l'infel·ligent actor *Josep Vico* i de la que forma part la notabilíssima primera actriu *Antonia Arévalo*, posà en escena les interessants obres "Divorciémonos?" i "Los Vecinos".

L'explendidesa del dia, que siguiu veritablement de "dia de Pasqua" convidava a gosar del teatre de la Naturalesa, sent aixó, sens dupte, motiu de que el vespre restessin a casa, cançants de ses excursions, alguns assidus concurrents en aquest favoregut teatre.

El treball dels executants va ésser força aplaudit i amb justícia, sobresortint d'un modo remarcable la *Sra. Arévalo*, alternant amb el seu ingeni el del *Sr. Vico*, correctament secondats, en general per el demés personal.

El dilluns de Pasqua, a la tarda, la mateixa companyia representà les precioses produccions "Lo Positivo" i "Herida de muerte" apuntant-se so's intérpretes un nou éxit.

El programa del passat diumenge, dia 27, el formaven el sensacional drama en tres actes "La Malquerida" i la discutidíssima obra en dos actes "La Garra" dels autors Benavente i Linares Rivas respectivament. Foren ovacionats perllongadament, actrius i actors, especialment els *Sr. Vico* i la *Sra. Arévalo*, aquesta feu veritables creacions dels seus papers captivant fonament al públic. El *Sr. Vico*, demostrant son coneixement escènic i

accionant pulcrament. Les altres parts millorades de les representacions anteriors. El decorat, bé. El públic entusiasmista com sempre.

Aquest sector del art teatral, o siguin les «altres comedies» es l'educatiu de debó. Amb aquestes representacions s'hi apren a ben parlar i a presentar-se degudament entre persones cultes. No consisteixen, com algunes d'altres menes, en exhibir personatges grotescos que parlen com les coforres a tot lo més com els clowns, i quins arguments interpretats no tenen altre fi que fer mal riure, a les dones amb quatre xuleries, i als homes, amb dugues pantorrilles.

Oh!, si els públics cel·lebreessin els bons «menús» que de vegades se'ls hi ofereix, quina selecció de devots de Talia en sortiria!

Per a el pròxim diumenge està anunciat «La Dama de las Camelias».

ORFEÓ DE SANS.—Es sens dubte l'Orfeó de Sans una de les entitats que actualment desplega més activitats, doncs a més de la feina que li reporten els concerts que ha de donar al Teatre Eldorado té temps per a portar les formoses cançons de la terra als diferents indrets on es sol·licitat per a fer art i pàtria.

L'última excursió la feu el dia de Pasqua a Hospitalet, executant al Centre Regionalista de dita població un triat programa que fou fortament aplaudit per la nombrosa concurrència que omplenava la sala de festes, éssent en gran nombre les felicitacions que rebé el Mestre Carbonell per la encertada tasca que ve desenrotllat en aquesta important entitat coral.

FOMENT REPUBLICÀ CATALÀ DE SANS.—En el dia 20 del pròxim passat van representar-se en aquesta entitat «Los Embusteros», «Los Baturros» i «El Contrabando». Varen lluir-se en la seva representació les Sres. Torrents, González i Srta. Gispert i els Srs. Muntal, Rovira, Pujol, Mirel, Esteve, Castell, Torrents, Cortadella i Torres. La concurrència que era ben numerosa va sortir-ne ben satisfeta.

Per la nit del 11 dels corrents estan anunciades «La Buena Sombra» i «El dia de Reyes».

L'estrena de l'obra «Foment-Cinema o La Pinya del Tràngol» que havia d'ésser per la primera Pasqua, a causa de les actuals circumstàncies no se realitzarà fins a la segona Pasqua.

CENTRE REPUBLICÀ CATALÀ «SANG NOVA».—Davant de nombrosa concurrència l'Elenc Artístic d'aquesta entitat que amb creixent exit vé actuant sots l'acertada direcció del notable primer actor *En Ricard Mallorquí*, representà el passat dia 20 Festivitat de Pasqua la formosa tragedia en tres actes de l'exels Guimerà «Mar i cel», en qual obra hi obtingué un exit personal l'esmentat artista molt ben secundat per la senyoreta Palmada i els estudiosos joves senyors Sospedra, Caballé, Jansana, Rovira (J. i F.), Riqué i Costan apart d'altres elements de no menys valúia.

Per a dita obra fou estrenada i xardorosament aplaudida com als intérpretes, una magnífica decoració del distingit soci N'Antoni Salvat.

Com a fi de festa es posà en escena la divertida comedia «La Criada Nova» en la que s'hi llúren notablement la senyoreta Palmada i els senyors Costan, Riqué i Rovira (F.).

Vist l'èxit assolit per la novella Joventut Nacionalista «Sang Nova» en sa darrera excursió a Sant Ramon de Golbés organitzà molt acertadament pel diumenge dia 27 del corrent una excursió a la Conreria a qual lloc s'hi aplegaren un bon nombre de joves lluint la violada barretina, que no podent exterioritzar a ciutat llur sentiment nacionalista, es limiten a gaudir de les belleses que ofereix la nostra terra.

El Centre Republicà Català «Sang Nova» ens comunica haver donat començ a la subscripció popular acordada per un grup d'entitats polítiques, culturals i recreatives del districte seté per a ofrenar una senyera catalana a la Tinència d'alcaldia del districte. A l'efecte recorda a totes les entitats presents i adherides en general l'acord adoptat i els esperona per a que l'interprelin a la major brevetat possible.

CENTRE DE SANT ANTONI DE PADUA DE GRACIA.—El dia 20 del passat mes, se representà en aqueix Centre, el grandios drama en cinc actes «El cuchillo de plata» prenent-hi part tota la companyia la que obtingué un jorn de triomf dins l'art del teatre.

No cal fer elogi del l'un ni del altre ja que tots demostraren que quant se tracta de fer-ho be en saben.

Probes na donà l'escullit públic que omplenava del tot el local, aplaudin amb deliri a tots els joves artistes.

En preparació magnifiques obres que seran rebudes amb bon agrado.

ATENEU EMPORDANÈS.—Cal esmentar que el dia 27 a la nit en aquesta Societat hi succeí un aconfeixement teatral, es representà sots l'acertada direcció d'En Vilar (E.) l'obra de gran exit d'Ignaci Iglesias «Foc Nov»,

a qual representació hi cooperà d'una manera brillant la notable actriu ben coneguda pel teatre català N'Elvira Fremont, la quina encarnà verament fent-hi gairabé una creació en el paper de «Carlota», conseguint per diferents voltes impresionar a la concurrència encomanant-li el ver sentit que en si l'obra porta i que ella amb justesa incomparable hi posava.

Les actrius Verdier i Guitart hi ajudaren també amb molta distinció i les damisel·les Rovira, Grau i Pujol encertaren molt be llur comés.

Els senyors Vilar (E.), Comas, Renom, Costa i Pla hi contribuiren poderosament distinguint-se tots pel bon acert.

El conjunt resultà molt ben lligat conseguint en el final de cada acte perllongats aplaudiments.

ESPORTS

SEMIFINALS DEL CAMPIONAT D'ESPANYA

R. S. S. SEBASTIAN 1 — BARCELONA 3

Per segona vegada els nostres Campions de Catalunya, varen guanyar després d'un partit molt dur als Campions de Guipúzcoa.

Diversitats de criteris hi havia entre nostres footballistes, doncs sabem en primer lloc que el camp de joc no es dels més apropiats, com si fos en terreny sec.

Al començar el partit, en M. Arrate tira un *penaltv.* que encara que la va desvià en Bru, no va poguer intentar que es fes el primer gol. El *Barcelona* que per moments s'anima, obté l'empat, amb un *corner* rematat per en Martínez.

El segon temps el *Barcelona* va continuar atacant i dominant per complert al *S. Sebastian* conseguint el segon gol de resultes de una *melee*. Per un rato te que retirar-se en Martínez, lo que aprofiten els de la *Reial* per refer-se i posant-se de devanter centre en Marian Arrate, per veure si podien canviar de resultat.

Tornà a sortir en Martínez i al poc rato aprofita un *pase* per a marcar el tercer gol, pel seu bàndol, acabant tot seguit el partit.

El públic correctíssim aplaudint les bones jugades de ambdós equips i al final del partit el *Barcelona* fou ovacionat pel públic que omplenava el camp, trovant-si entre ell un gran nombre de catalans, entre paisans i militars.

En Rueta va arbitrà amb acert i a sas ordres arrengrerà els equips de la següent faicó *San Sebastian*, Izaguirre, Carrasco, Arrate, Marià, Arrate A. Valverde, Arrate M, Olegario, Arbide, Trimborn, Fernández e Imar.

I pels nostres Campions: a Brú, Reguera, Costa, Torralba, Sancho, Blanco, Vinyals, Lakatos, Martínez, Alcántara i Sagi-Barba.

NOU TRIOMF DEL BARCELONA

A Madrid ha fet la tercera semifinal contra el *Sevilla* qui després de una lluita empenyadíssima va poguer-lo vencer per 4 a 3.

D'ENTRENAMENT

C. E. DE MANRESA — C. E. DE SANS

Els dies 20 i 21. el Sans es traslladà a Manresa per a jugar 2 partits amistosos, quins partits es feren devant de una gentada que a cada partit omplenava el camp.

El primer partit fou guanyat pel *Manresa*, per 4 a 2 i el segon el guanyaren els de *Sans*, per 3 a 1.

ESPANYOL 4 — ESPANYA 0

Amb aquest nou partit s'han vist altra volta els simpàtics vermells que'ls seus esforços no han pogut aguantar a les feres del *Reial*. El equip blanc-blau, es superior amb tot i per tot i per aquest motiu amb noble lluita, van ésser novament vençuts per 4 a 0 els espanyolistes.

INTER — EUROPA

En el camp del primer van jugar un partit amistós que va acabà amb resultat de 1 a 1.

ESPORT MARÍTIM

El diumenge passat a dos quarts d'una, tingué lloc l'anunciada regata de canots organitzada per el Club Nàutic, no obstant el mal temps que dominava.

La classificació del resultat fou la següent:

Primer canot:

Timonera senyoreta Rosa Ribó i remer en Genari Vergara.

Segon canot:

Timonera senyoreta Carme Riera i remer en Joan Jimeno,

Tercer canot:

Timonera senyoreta Lluïsa Turpini i remer en Francesc de P. Badia.

Quart canot:

Timonera senyoreta Maria Riera i remer en Jàvier Bassols.

Emplearen en el trajecte: 3'40, 3'45, 4 i 4'45 minuts respectivament. La lluita siguió molt renyida entre el primer i segon equip.

Les simpàtiques timoneres donàren proves de bon acert i serenitat, principalment en els viratges, que eren uns dels moments més interessants.

Inútil es dir que la gentil senyoreta Ribó, va sentir, junt amb el seu company de desafió Sr. Vergara, una llarga ovació, rebent merescudes felicitacions de la nombrosa concurrència que va assistir a tan agradable festa.

El Club Nàutic, amb l'animació del passat diumenge, ens va fer recordar aquells bons temps en que tants i lluits festetjos celebraba. Així sigui cert allò de que «no hi ha temps que no torni»!

La regata a vela fou precis sospèndre-la a causa de lo desfavorable del temps. Anim, i que no's deixi corre.

POLITIQUERIES

Es de Sans el carrer d'Andalucía? Sans pertanya Barcelona? A casa la Ciutat hi te representació encare la barriada on correspon el carrer que hem anomenat abans? Ens plauria saber-ho, no més perque si ja no existeix això que en diuen ediles, concellers o vulgo, concejals, com que sabriem que l'autoritat municipal s'ha abolit, arrancariem nosaltres mateixos aquella font que fa temps que no raja, més que a gotes per radera per fer fanc i estacionar porqueria enfront de casa l'alcalde de barri, que deu ser molt bon home, tan que per no ficar-se en rés no més es cuide de casa seva i encare de portes en dins, i no gosem a dir res a la gent que permet tota mena de malifets i porqueries en dita font per part de la canalla mal educada per allò de que «si el guardian juega a los naipes que harán los demás frailes».

De municipals tampoc en deu quedar cap a la part allí-esquerra del districte setè, perque si no fos així, em sembla que no's permerteria el vergonyós espectacle de veure abans de l'iglesia, davant de l'iglesia i després de l'iglesia de Sans, captaires per terra, i mocadors estesos, aguantats amb quatre pedres i a voltes amb una espelma encesa, donant al carrer tot l'aspecte del pas d'un enterro de tercera en temps de vaga. I bé hi deuen haver senyors ben caritatius i rel·ligiosos i senyores ben rel·ligioses i caritatives que podrien interesar-se perque els captaires anessin a buscar les almoines a les associacions benéfiques que tan llúidament sostenen, segons se llegeix sovint en la premsa de la alta societat. Així no haurien de posar-se de mal humor veient els tristos quadres, la gent modesta que surt a passeig a la festa per distreure's de les engunies de tota la setmana.

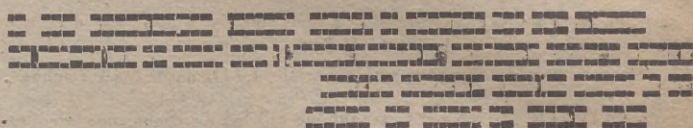
***

La premsa local protesta del considerable augment del preu del gas que des d'avui ha de començar a regir. I molt acertadament fa resaltar el fet de que durant els molts anys que les empreses suministradores de fluid han guanyat els diners a

cabassos no s'han curat de rebaixar els preus, i per lo tant que ara haurien de sacrificar-se, si es que la ganància va magre, segons diuen aquelles cartes-circulars qu'han enviat als consumidors amb caràcter de «si nó t'agrada ho deixes» i gràcies que te'n venguem.

Oh, si els governs s'hi haguessin volgut ficar una mica amb això dels guanys exagerats! La cosa no estaria tan fosca com està.

***

NOVES

Amb el número present repartim el 2.^{on} fulletó de 4 planes de la obra

LA ESTELA DE LA VIDA

***

Son moltes les lletres de felicitació que havem rebut per les reformes en nostre modest periòdic.

No cal dir quan agraïm aquestes franques manifestacions ja que elles ens encoratgen per a continuar nostra tasca, plena de sacrificis, en profit de nostres artístics i humanitaris ideals.

Mercès bons amics.

No tothom es diu *sanjo* Esteve.

Els últims seran els primers

Les anteriors paraules podrien aplicar-se al modestíssim Marian Amat, a jutjar per lo que de son gran valer diuen persones que tenen reconeguda autoritat literària. Jo que estimo al amic i al mateix temps acato l'opinió dels que saben, llegeixo, amb devoció espiritualment lliberal, les obres del nou i ja inseparable company de l'ànima.

Al fer-me l'immerescut honor de dedicar-me el treball «La Estela de la Vida» començat a publicar en aquest periòdic, aimat Amat, m'invites a treballar a favor dels nostres comuns ideals. A ton encoratjador cridament tinc de contestar confessant la impossibilitat d'ésser útil per acompanyar-te. Pren la bona voluntat, si veus que faig esforços per seguir-te.

Miquel PERRAMON

Després de traidora enfermetat ha mort nostre íntim amic de l'ànima en Isidor Basté deixant un sens fi d'amistats que'l ploraran per la simpatia que'n vida sapigué guanyar-se'l seu noble caràcter.

A la seva esposa fills i germans adressèm nostre dolor.

E. P. D. el bon espós, bon pare i gran amic.

CORRESPONDÈNCIA

J. M.: Rebut i en cartera.—J. A. i D.: Rebut i mercès. Li escriurem particularment.—J. D. G.: Ja sab que aquí es procura complaure a tots els bons amics. Mercès per la propaganda.—A. S.: No va. Estudi força.—J. M. R. A.: Esperem que no se sentirà molestat si li manifestem que la seva última poesia no és prou correcta. Això ho diem en profit de vostè perque arribarà a fer-ho bé. Treballi, que aquí tenim ganes de complaure'l.

Impremta d'Innocent Porcar, Carrer de Sans, 9, Tell. H. 594 - Barcelona